

1

Podľa starej čínskej legendy dal istý princ z dynastie severných Sungovcov každý rok vysiať na pole tisíc-ku pivónií. Ich lupienky sa s príchodom leta vlnili vo vánku. Princ šesť dní sedel v altánku na zemi a hľadel na mesiac, z času na čas si odpil z priesračného čaju a nevedel sa nasýtiť pohľadu na rozkvitnuté pivónie, ktoré nazýval svojimi dcérami. Za úsvitu a súmraku pomaly obchádzal pole.

Na siedmy deň na úsvite dal pokyn k masakru.

Sluhovia stínali nádherné rastliny, ktoré ležali so zlámanou stonkou a s hlávkou obrátenou k východu, až kým na poli nezostala posledná, len jediná pivónia s lupienkami pripravenými prijať prvé kvapky monzúnových dažďov. Nasledujúcich päť dní sa princ od nej nepohol a popíjal tmavé víno. Celý jeho život bol obsiahnutý v tých dvanástich východoch a západoch slnka, celý nasledujúci rok mu neschádzali z mysle, a keď bolo po všetkom, neželal si nič iné, len zomrieť. No hodiny strávené premýšľaním,

ktorú z pivónií si vyberie, a dôverné chvíle bez slov, ktoré strávil s tou poslednou, mali v sebe toľko života, že mesiace smútku nepovažoval za obetu.

A čo cítil, keď sa kochal pohľadom na tú preživšiu?

Smútok vybrúsený ako žiarivý drahokam, v ktorom sa prelínali záblesky šťastia takého čistého, takého zadúšavého, až mal pocit, že mu srdce vyskočí z hrude.

Pole s tisíckou pivónií

Rose sa prebudila, zmätene sa rozhliadla okolo seba a zbadala červenú pivóniu so zošúverenými lupienkami. Premkol ju náhly pocit, že niečo stratila, no nevedela, či to bol smútok alebo šťastie. Zvyčajne jej pri takýchto vnútorných pohnutiach zovrelo srdce, potom zmizli ako sen. Niekedy nezvyčajne nádherná chvíľa ponúkne duši nový pohľad. A práve to cítila Rose v to ráno, keď hľadela na pivóniu vedľa seba, ktorá v drahej váze nežne odhaľovala zlatisté peľové tyčinky. Na chvíľku mala pocit, že by takto mohla zostať naveky, v tejto striedmej izbe, pozerateľ sa na kvet a precítiť život ako nikdy predtým. Zahľadela sa na tatami, papierové steny, okno, spoza ktorého do izby nakúkali konáre zaliate slnkom, na nežne pokrčené lupienky pivónie a potom sa pozrela na seba – pripadala si ako neznáma, ktorú stretla iba včera.

V mysli sa jej nástojčivo vynárali útržky včerajšieho večera – letisko, dlhá cesta nocou, príchod, záhrada

osvetlená lampami, žena v kimone kľačiaca na vyvýšenej podlahe. Naľavo od posuvných dverí, ktorými vošla, konáriky letnej magnólie vo váze s tmavými bokmi odrážali vlny svetla z lúč. Vyzeralo to, akoby na kvety dopadal žiarivý dážď, no po stenách tancovali tieň a naokolo sa chvela zvláštna temnota. Črtali sa v nej zásteny z pieskovaného skla, ploché kamene, ktoré viedli až k vyvýšenej podlahe, a tajomní duchovia – v tme pretkanej vzdychmi sa tajil život.

Japonka ju zaviedla do izby. Vo vedľajšej miestnosti sa parilo z veľkej vane z hladkého dreva. Rose vĺzla do horúcej vody, uchvátená jednoduchosťou tejto vlhkej a tichej krypty, jej dreveným povrchom a čistými líniami. Keď vyšla von, zahalila sa do ľahkého bavlneného kimona a mala pocit, akoby vošla do svätyne. A keď vĺzla pod prikrývku, zaplavil ju pocit nevysvetliteľnej vrúcnosti. A potom sa všetko stratilo.

Niekoľko jemne zaklopal a dvere sa so šuchotom odsunuli. Žena z predchádzajúceho večera presnými krôčikmi pricupitala k oknu a položila tam táčnu. Čosi povedala, potom sa jemne odsúchala dozadu, kľakla si, uklonila sa a zasunula pred sebou dvere. Rose sa v tej chvíli pozrela cez privreté viečka a očarila ju krása Japonkinho hnedého kimona, previazaného širokým obi, hodvábnym opaskom vyšíva-

ným pivóniami. Spomienka na jej krištáľový hlas, ktorým úsečne vyslovovala konce viet, sa v izbe rozoznala ako gong.

Rose si so záujmom prezerala neznáme jedlá, čajník, misku s ryžou – pri každom pohybe mala pocit, že ide o znesvätenie. V nahom ráme posuvného okna za papierovým paravánom videla dokonale tvarované chvejúce sa javorové listy a za nimi sa jej otváral výhľad doďaleka. Zazrela rieku, ktorej brehy lemovali pestrofarebné rastliny, po každej strane kamenistého koryta sa vinul pieskom vysypaný chodníček, lemovaný ďalšími javormi a čerešňami. Uprostred brodu, ktorý čerili lenivé vlnky, trónila sivá volavka. Nad touto scénou sa kĺzali obláčky pekného počasia. Pôsobivý obraz živej vody ju zaskočil. *Kde som to?* zamyslela sa. Hoci vedela, že mesto sa volá Kjóto, skutočná odpoveď jej zostávala utajená.

Spoza dverí sa opäť ozvalo zaklopanie. Povedala *ďalej* a dvere sa odsunuli. Znova sa zjavil opasok s pivóniami a tentoraz sa jej kľáčiaca žena prihovorila slovami *Rose-san get ready?* a ukázala na dvere do kúpeľne. Rose prikývla. *Čo tu vlastne robím?* nechápala. Samozrejme, prišla kvôli otcovmu testamentu, no cítila, že sa za tým skrýva niečo viac. V priestrannej prázdnej svätyni kúpeľne, vedľa zrkadla, ako čerstvo namaľované maliarske plátno uschýnala položená biela pivónia s lupienkami jemne namočenými v karmí-

novom atramente. Cez bambusový rám prenikali do miestnosti ranné lúče, hádzali po stene prasiatka a efekt svetla prichádzajúceho cez okno v nej na chvíľu vyvolal pocit, akoby sa ocitla v katedrále. Obľiekla sa, vyšla na chodbu, zabočila doprava, potom sa vrátila, dostala sa k zatvoreným dverám a vybrala sa labyrintom drevených a papierových stien. Po jednom ohybe chodby sa dostala k stenám z tmavého dreva, ktoré sa skladali z posuvných panelov, za ďalším sa ocitla vo veľkej miestnosti, uprostred ktorej kraloval javor.

Javor vyrastal zo zamatového machu, kmeň mu hladila papraď, ktorá sa obtierala o kamenný lampáš, a všetko bolo umiestnené v sklenenej galérii bez strechy. Rose videla záblesky rozdrobeného sveta: drevenú podlahu, nízke kreslá, lakované stoly a napravo veľkú hlinenú vázu s vetvičkami s neznámymi listami, vibrujúcimi a ľahkými ako víly. No strom sa vymykal priestoru ako trhlina, v ktorej sa strácalo jej vnímanie, a Rose cítila, že ju k sebe volá, že ako magnet priťahuje jej dych, že by z jej tela urobil krík so šepkajúcimi vetvami. Po chvíli sa jej podarilo vymaniť spod čarov stromu, vybrala sa na opačnú stranu vnútornej záhrady, kde bol z veľkých okien výhľad na rieku, a odsunula jednu okennú tabuľu, ktorá sa nehlučne otvorila na drevených koľajniach. Popri brehu s čerešňami sa ako plynulí merači časopriestoru náhlili ranní bežci a Rose zatúžila roztopiť sa v ich behu bez minulosti a budúcnosti,

bez záväzkov a histórie, túžila už iba po tom, aby bola jedným z týchto pohyblivých bodov v toku ročných období a hôr, ktorý prechádza mestami až k oceánu. Zahľadela sa do diaľky. Dom jej otca bol postavený na vyvýšenom mieste, nad cestičkou vysypanou pieskom, ktorá sa črtala pomedzi konáre stromov. Po druhom brehu rieky viedla rovnaká piesková cestička, boli tam tie isté čerešne, tie isté javory a trochu ďalej, nad riekou, bolo vidieť ulicu, ďalšie domy – mesto. A celkom vzadu sa na obzore vlnili kopce.

Vrátila sa do svätyne s javorom. Japonka na ňu čakala.

„*My name is Sayoko*,“ predstavila sa.

Rose prikývla.

„*Rose-san go for a stroll?*“ spýtala sa Sajoko.

A potom so zvláštnym, trochu drsným prízvukom dodala:

„Prechádzka?“

A znova to bolo tu, konce viet s pravidelnou ozve-
nou, mušľovoperleťové viečka. Rose zaváhala.

„*The driver outside*,“ povedala Sajoko. „*Wait for you*.“

„Och,“ povedala Rose. „*All right*.“

Na chvíľu zostala v pomykove a javor stojaci za Sajoko ju znova volal, zvláštne, zvodne.

„*I forgot something*,“ povedala a vybehla z miest-
nosti.

V kúpeľni sa ocitla zoči-voči bielej pivónii s lupienkami poľfkáňými krvou a so snehobiелou korunkou. *Hyoten*, zamrlala. Chvíľu tam zostala stáť, potom si vzala plátenný klobúk, opustila tichú svätyňu vody a odišla do vstupnej haly. V dennom svetle sa kvety magnólie prehýbali ako motýle. *Ako to len robia?* čudovala sa podráždene. Pred domom sa pred ňou uklonil šofér zo včerajšieho večera v čiernom obleku a bielej šiltovke. Úctivo jej podržal dvere a jemne ich za ňou zatvoril. V spätnom zrkadle si zvedavo obzerala štrbiny jeho očí, tenké čiary z čierneho atramentu, viečka, ktoré sa dvíhali a klesali bez toho, aby dovolili uhádnuť farbu dúhoviek, a tento zvláštny hlboký pohľad sa jej vlastne páčil. O malú chvíľku sa na ňu šofér usmial chlapčenským úsmevom, ktorý mu rozžiaril voskovú tvár.

Prešli cez akýsi most, a keď sa dostali na druhý breh rieky, dorazili do centra. Rose zistila, že Kjóto je mesto uväznené v chaose betónu, elektrických drôtov a neónových reklám, tu a tam sa z tejto záplavy škaredosti vynorila silueta nejakého chrámu. Kopce sa približovali, prešli do obytnej štvrte a nakoniec sa ocitli na ceste vedľa kanála lemovaného čerešňami. Vystúpili z auta na začiatku akejsi uličky s obchodíkmi, medzi ktorými sa potulovali turisti. Vyšli nahor po ulici a prešli drevenou vstupnou bránou.

„*Silver Pavillion*,“ povedal šofér.

Prekvapila ju jeho kypiaci prítomnosť, akoby sa vedel od seba odosobniť, naklonený k nej, ani čo by bola jeho jedinou starosťou. Usmiala sa na neho, on slabo pokýval hlavou.

Pred nimi stál starý svet plný budov so sivými škridlovými strechami. Vpredu, zasadené v štvorcoch machu, rástli nezvyčajné veľké borovice, medzi pásmi sivého piesku sa klúkatili kamenné cestičky, hrabľami tam vytvarovali niekoľko rovnobežných hriadiel a oživil ich azalkovými kríkmi. Prešli bránou vedúcou do hlavných záhrad. Napravo sa na brehu jazierka so svojimi zdvihnutými strechami chystal vzlietnuť starý pavilón a Rose mala zrazu znepokojujúci pocit, že stavba dýcha, že sa medzi jej steny a nadčasové galérie ukryl organický život. Otvory z bieleho papiera vrhali na vodu dlhé mliečne odrazy. Naproti sa dvíhala kopa piesku so zarovnaným vrcholom, naľavo sa rozprestierala veľká plocha toho istého piesku s paralelnými brázdami, na konci zaoblená ako vlna pri brehu. Ak sa na to človek pozerá ako na celok, vpredu videl najprv piesok a kameň, potom prelud kopca so zarovnaným vrcholom, za tým pavilón so strechou pripomínajúcou krídla, o kus ďalej jazierka s ortuťovou vodou, borovice, ktoré akoby chceli vzlietnuť k oblohe, ďalšie azalkové kríky a všade naokolo stáročné kamene obklopené zostrihaným a žiarivým machom, zakotvené

vo svahu. Záhrady sa rozprestierali až k vyvýšenej terase, kde sa zhromažďovalo množstvo turistov. Medzi Rose a turistami boli na svahu v radoch posadené javory a ich čipkované listy zaplavovali celý priestor.

Mala pocit, že táto krása – kamene a drevo – nad ňou celkom preberá vládu, všetko v nej zmalátnelo a všetko bolo intenzívne. *Už to nemôžem znova zažiť*, povedala si so zmesou únavy a strachu. No túto myšlienku okamžite vystriedala iná: *Niečo sa tu deje*. Rozbúchalo sa jej srdce, hľadala miesto, kam by sa posadila. Ako v krajine detstva. Oprela sa chrbtom o drevenú galériu hlavného chrámu, pohľadom spočinula na jednom z azalkových kríkov, strach a radosť, živené fialovými lupienkami, sa rozpustili do nového pocitu a Rose sa zdalo, že sa ocitla uprostred svätyne s čistou ľadovou vodou.

Vybrali sa po chodníčku pre návštevníkov, na chvíľu zastali na malom drevenom moste, ktorý sa klenul ponad sivú vodu a viedol k javorom a časti záhrady, ktorá sa ťahala po svahu. Okolo celého jazierka rástli ďalšie veľké a zvláštne borovice. Rose zodvihla zrak a prekvapil ju rozkonárený blesk, ktorý sa začínal v ihličí a končil sa priamo na oblohe, tmavé kmene vyrážali plnou silou zeme do týchto rastlinných bleskov, mala pocit, akoby ju pohltila vlna oblakov a machu.

Šofér kráčal odmeranými krokmi a z času na čas sa obrátil, trpezlivo na ňu čakal, a keď mu dala naja-vo, že pokračujú v ceste, išiel ďalej. Jeho vyrovnaný výzor Rose upokojoval, prinavracal svetu zrníčko reality, ktorú sila záhrady rozpúšťala v stromoch. Chodník, po ktorom teraz šli, viedol ku kamennému schodištu, po jeho bokoch mohla prstom pohladíť zamatový mach, z ktorého vyrastali javory. Zatiaľ čo vystupovali po schodoch, dokonalý obraz dopĺňali konáre a táto vizuálna choreografia ju chytala za srdce aj znervózňovala – no po chvíľke ju prekvapilo, že je to vlastne príjemný pocit. Vyšli až na malú plošinu na kopci – pod nimi stál pavilón, drevené budovy, sivé škridlové strechy, vytvarovaný piesok, za tým centrum a ešte ďalej iné časti mesta.

„*We are East*,“ povedal šofér.

Potom ukázal na obzor:

„*West mountains*.“

Rose až teraz videla, aké je mesto veľké. Uvedomila si prítomnosť hôr, ktoré ho na východe, na severe a na západe väznili v priamych uhloch. Pri pohľade na týčiace sa vysoké kopce mal človek pocit, že je vo veľkej výške. Zelenkavé a modrasté hory v ran-
nom svetle obracali k mestu svoje zalesnené svahy. Mesto za malým zeleným kopcom oproti nej jej pripadalo škaredé a betónové. Rose pohľadom opäť zablúdila k záhradám pod ňou a ich geometrickosť ju zarazila – vybrúsené ako diamanty a bolestivo čisté

jej zrazu zasa pripomenuli detstvo. Akoby sa znova ocitla v dávnom sne, zo všetkých síl sa snažila vynoriť z čiernej ľadovej vody, no tentoraz to nebol sen, naozaj bola pohltená v mori stromov, v lupienkoch bielej pivónie, poffkaných krvou. Laktami sa oprela o bambusové zábradlie, zahľadela sa na kopiec oproti a niečo tam hľadala. Žena, ktorá sa o zábradlie opierala vedľa nej, sa na ňu usmiala.

„Ste Francúzka?“ spýtala sa s výrazným anglickým prízvukom.

Rose sa k nej obrátila a všimla si vráskavú tvár, sivé vlasy a drahé sako.

Žena nečakala na odpoveď a pokračovala:

„Nádhera, však?“

Rose prikývla.

„To je výsledok storočí oddanosti a odriekania.“ Angličanka sa zasmiala na vlastných slovách.

„Tolko utrpenia pre jednu záhradu!“ povedala, znelo to trochu posmešne.

No intenzívne sa pozerala na Rose.

„Možno máte radšej anglické záhrady,“ pokračovala, keďže Rose stále mlčala.

A znova sa zasmiala a ľahostajne pohladila zábradlie.

„To nie, ale na tomto mieste je čosi mäťúce,“ prehovorila napokon Rose.

Mala chuť porozprávať jej o ľadovej vode, no rozmyslela si to.

„Prišla som dnes v noci,“ povedala miesto toho.

„Ste v Kjóte prvý raz?“

„Som prvý raz v Japonsku.“

„V Japonsku ľudia veľa trpia, no zrejme si už na to zvykli,“ povedala Angličanka. „Aby si túto ľahostajnosť k utrpeniu vynahradili, vracajú sa načerpať silu do týchto záhrad, kam bohovia chodia na čaj.“

Rose sa to nepáčilo.

„S utrpením to nie je také jednoduché,“ namietla.

„Myslíte?“

„Život bolí. A táto bolesť neprináša nijaký úžitok.“

Angličanka obrátila hlavu a zahľadla sa do pohľadu na pagodu.

„Ten, kto nie je pripravený trpieť, nie je pripravený žiť.“

Odtiahla sa od zábradlia a usmiala sa na ňu.

„Príjemný pobyt,“ zaželala jej.

Rose sa vrátila k šoférovi. Pozeral za Angličankou, ktorej postava mizla pod korunami javorov, s výrazom, v ktorom sa miešalo nepriateľstvo a obava. Začala schádzať po schodisku. Keď stúpila na posledný schod z čierneho kameňa, takého istého ako ten, ktorý zdobil chodníček pri jazierku pred pavilónom, zastala – náhle si uvedomila, že ju nikto nikde nečaká. Prišla sem kvôli testamentu otca, ktorého nikdy nepoznala, celý jej život sa skladal zo za sebou idúcich prízrakov, ktoré na chvíľu ovládli jej kroky a nič nedávali na odplatu, vždy ju to doviedlo iba do prázdnoty a ľadovej vody. Spomenula si na

jedno popoludnie v záhrade starej mamy, na biely orgován, na pažiť na okraji zámočkej záhrady. Z pamäti sa jej vynorili slová Angličanky a zrazu mala chuť vzbúriť sa. *Už nikdy viac*, slúbila si nahlas. Zahľadela sa na sivú vodu, pagodu, upravený piesok, javory, na veľký okruh detstva a večnosť záhrady a zaplavil ju smútok, v ktorom sa miešali záblesky čistého šťastia.

MURIEL BARBERY

JEDINÁ RUŽA

Prvé slovenské vydanie

Vydalo vydavateľstvo Lindeni v roku 2021 v spoločnosti
Albatros Media Slovakia, s. r. o., so sídlom Mickiewiczova 9,
Bratislava, Slovenská republika.

Číslo publikácie 2 365

Zodpovedná redaktorka Jana Števlíková
Technická redaktorka Jana Urbanová

Z francúzskeho originálu *Muriel Barbéry: Une rose seule*,
ktorý vyšiel vo vydavateľstve Actes Sud v Arles v roku 2020,
preložila Jarmila Pospěchová.

Návrh obálky Juraj Vačko

Sadzba Lubomír Kuba

Tlač FINIDR, s. r. o., Český Těšín

Cena uvedená výrobcom predstavuje nezáväznú
odporúčanú spotrebiteľskú cenu.

Objednávky kníh:

www.albatrosmedia.sk

eshop@albatrosmedia.sk

tel.: 02/4445 2046

ALBATROS MEDIA